

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-606939-IV/09/MM

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa,

20/04/2009

Pan

Prof. Maciej Nowicki

Minister Środowiska

Wielce Honorowy Panie Ministrze.

Wpłynęło do mnie w ostatnim czasie wiele wniosków od obywateli wyrażających swoje obawy związane z wprowadzaniem do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Najczęściej podnoszonym przez wnioskodawców problemem, był brak obowiązku oznakowania produktów żywnościowych zawierających organizmy genetycznie zmodyfikowane oraz brak kontroli nad prowadzonymi uprawami takich organizmów.

Ponadto zapoznałem się z informacją o wynikach kontroli doraźnej postępowania z organizmami genetycznie zmodyfikowanymi, przeprowadzonej od 12 maja do 29 lipca 2008 r. przez Najwyższą Izbę Kontroli, a także z przedstawionym przez Pana Ministra stanowiskiem w tym przedmiocie w piśmie z dnia 14 stycznia 2009 r.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła negatywnie zakres działań podejmowanych w sprawach dotyczących uwalniania do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych. W szczególności krajowe przepisy nie obejmowały całości zagadnień związanych z uwalnianiem do środowiska organizmów genetycznie zmodyfikowanych, oraz nie opracowano strategii dla zapewnienia biologicznego bezpieczeństwa ludzi i środowiska naturalnego, zaś system nadzoru i kontroli nad uwolnionymi do środowiska oraz wprowadzonymi do obrotu organizmami był niepełny i nieskuteczny.

Podobne zastrzeżenia podnoszone są również we wnioskach kierowanych do mnie przez obywateli.

Jednocześnie, zapoznając się ze stanowiskiem Pana Ministra, odnoszącym się do zarzutów sformułowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli na podstawie wyników przeprowadzonej kontroli doraźnej stwierdziłem, iż negatywna ocena wynika przede wszystkim z istnienia luki prawnej, a więc braku regulacji materii związanej z szeroko rozumianym obrotem organizmami genetycznie zmodyfikowanymi. Obowiązująca w tej materii ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2007 r. Nr 36, poz. 233) nie reguluje bowiem wielu istotnych w chwili obecnej zagadnień. Luki tej nie wypełniają również akty prawa wspólnotowego.

W chwili obecnej - jak wynika z przedstawionej przez Pana Ministra informacji - prowadzone są prace legislacyjne nad kompleksową regulacją prawną - Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych. Dopiero jej wejście w życie i wydanie aktów wykonawczych, pozwoli w ocenie Pana Ministra, na wdrożenie systemu kontrolnego nad organizmami genetycznie zmodyfikowanymi.

Niestety, mimo zrozumienia potrzeby istnienia kompleksowej regulacji prawnej w zakresie organizmów zmodyfikowanych genetycznie, nie mogę uznać odpowiedzi Pana Ministra w tym przedmiocie za całkowicie satysfakcjonującą. Problem dotyczący nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i produkcją organizmów zmodyfikowanych genetycznie, w minionym okresie czasu próbowano zastąpić generalnym zakazem, co nie było możliwe - przede wszystkim ze względu na okoliczność, iż sprzeciwiają się temu akty prawodawstwa wspólnotowego.

Na gruncie krajowego porządku prawnego, istniejący do dnia 12 sierpnia 2008 r. zakaz wytwarzania, wprowadzania do obrotu i stosowania w żywieniu zwierząt pasz genetycznie zmodyfikowanych oraz organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego znajdujący się ustawie z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144 poz. 1045 z późn. zm.) był przedmiotem mojego wystąpienia do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w którym zwróciłem uwagę, iż jest on niezgodny z regulacjami prawnymi Unii Europejskiej oraz z konstytucyjną zasadą wolności działalności gospodarczej.

Tym niemniej, już teraz konieczne są - w wyniku odległego terminu zakończenia prac nad projektem nowej ustawy - działania doraźne polegające na kontroli i umożliwieniu rejestrowania hodowli organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. j. Dz. U. 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Ministra z prośbą o jak najszybsze podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia obowiązku ujawniania i znakowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie w składzie produktów żywnościowych, oraz wprowadzenie obowiązku rejestracji upraw organizmów genetycznie zmodyfikowanych, prowadzonych na terenie kraju. Obowiązek taki w ustawodawstwie krajowym, istnieje już w odniesieniu do pasz genetycznie zmodyfikowanych - na podstawie art. 30 ust. 7 ustawy o paszach. Jednocześnie pragnę zauważyć, iż obowiązek etykietowania wynika bezpośrednio z treści art. 12 rozporządzenia (WE) Nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy (Dz. U. UE. L. z 2003 r. Nr 268, poz. 1 z późn. zm.), a także z przepisów rozporządzenia (WE) Nr 1830/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. dotyczącego możliwości śledzenia i etykietowania organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz możliwości śledzenia żywności i produktów paszowych wyprodukowanych z organizmów zmodyfikowanych genetycznie i zmieniającego dyrektywę 2001/18/WE (Dz. U. UE. L. z 2003 r. Nr 268, poz. 24 z późn. zm.).

W tym miejscu chciałbym przypomnieć, iż zgodnie z brzmieniem art. 249 akapit 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz. U. z dnia 30 kwietnia 2004 r.), rozporządzenia mają zastosowanie ogólne, obowiązują w całości i są stosowane bezpośrednio we wszystkich państwach członkowskich. Państwa członkowskie nie mogą przy tym stosować przepisów rozporządzenia wybiórczo (por. orzeczenie w sprawie 39/72 *Komisja v. Włochy*). Bezpośrednie obowiązywanie rozporządzeń oznacza również, że państwa członkowskie nie tylko nie muszą, ale wręcz nie mogą przyjmować wewnętrznych aktów prawnych wprowadzających rozporządzenia do krajowego porządku prawnego (por. orzeczenie w sprawie 34/73 *Variola v. Amministrazione Della Finanse*).

Proszę również o zapoznanie mnie z podjętymi przez Pana Ministra nadzwyczajnymi działaniami kontrolnymi nad zamierzonym uwolnieniem organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska, jak również o udzielenie szerszej informacji na temat aktualnie prowadzonych badań środowiskowych w zakresie żywności zmodyfikowanej genetycznie przez krajowe jednostki naukowe, na podstawie decyzji wydanych przez Ministra Środowiska.

Ponadto, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się do Pana Ministra o poinformowanie mnie o aktualnym stanie prowadzonych prac legislacyjnych mających na celu regulację w sposób kompleksowy materii dotyczącej wprowadzania i kontroli organizmów genetycznie zmodyfikowanych w prawie krajowym, oraz o przewidywanym terminie ich ukończenia.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Jan Lechman". The signature is written in a cursive style with a long, sweeping underline.